

ALGÚNS DATOS SOBRE A HISTORIA DA PESCA EN O GROVE

Por: José Miguel Besada Fernández

É obvio dicir que as actividades pesqueiras foron desde sempre base da economía e da vida social de O Grove, xa que isto vén dado polas características xeográficas, por ser antigamente unha illa moi próxima a terra, por contar con máis de vinte quilómetros de litoral areiro e rochoso e, en fin por ter unhas condicións climáticas e biolóxicas óptimas para albergar unha gran variedade e

cantidade de especies mariñas.

Así o testemuñan a arqueoloxía e a investigación histórica, sobre todo no descubrimento máis importante feito de momento no "Adro Vello", na praia do Carreiro, en S. Vicente, como son as tinas para o salgazón do peixe, que demostran a existencia desta actividade artesanal nos primeiros séculos da nosa era.

Aínda que os documentos históricos sexan escasos respecto a O Grove, son suficientes para deducir e saber cronoloxicamente as épocas en que tivo máis realce a pesca e as demais actividades relacionadas con ela, como a conservación e comercialización dos produtos do mar. Isto, como é natural, era similar á dos outros pobos veciños, caso de Carril, Vilanova, Sanxenxo ou Combarro, pero coa particularidade de que a actividade pesqueira en O Grove era superior.

O SALNÉS: A TERRA DE A LANZADA

Desde a antigüidade, a explotación do sal, xunto coa minería, era unha das actividades máis importantes que levaron a cabo os pobos colonizadores para a súa comercialización. Como cita o eminente López Ferreiro, referíndose á ribeira da comarca do Salnés- de aí lle vén o nome -: "Allí los fenicios tenían gran facilidad para establecer grandes depósitos de sal, en aquellas deliciosas marinas, salar pescados y exportarlos a donde bien tuviesen", do que se deduce que a obtención e aplicación do sal nesta zona foi anterior á era cristiá e quizás o pobo fenicio foi o primeiro en levar a cabo a explotación en grandes cantidades deste produto na comarca do Salnés.

A relación da illa de O Grove coa "Terra da Lanzada" era íntima, xa que todo era a mesma bisbarra. Pero a súa vinculación "política", por chamarlle así, vén certificada a

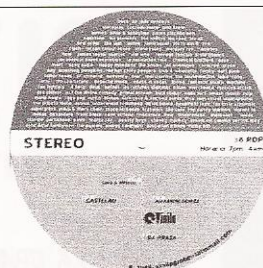
principios do século X, cando o rei Ordoño II confirma a posesión das salinas de Noalla e da illa de O Grove á igrexa de Santiago, e ó Bispo Sisnando I. Antes desta data, a finais do século IX, estes dominios, xunto cos seus viveiros e caladoiros, pertencían ós condes Pedro e Hermenegildo, que residían na vila de Ardia, hoxe Vilar de Ardia, onde como amos controlaban a pesca, o secado e a salgazón do peixe, así coma a súa comercialización, que xa eran actividades moi importantes dende a Idade Media.

Salgazón do Adro Vello

A CONFRARÍA DO "CORPO SANTO"

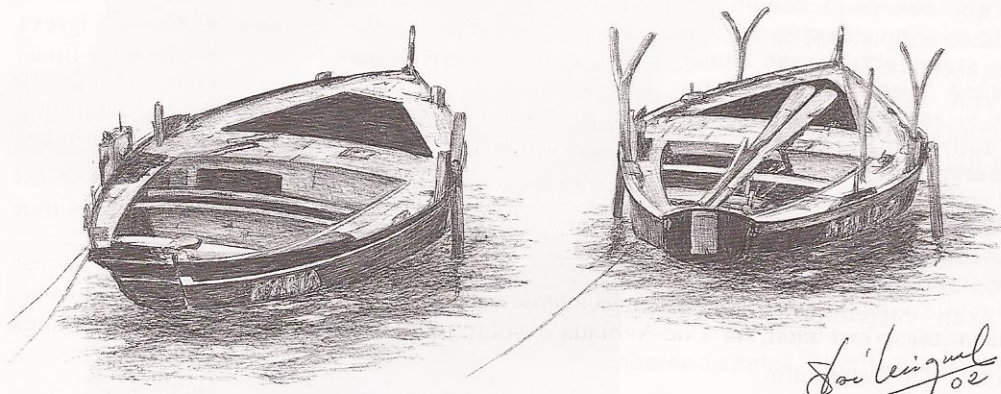
No ano 1180, pola doazón feita polo rei Fernando II de León á Arquidiocese de Santiago da xurisdicción en materia de pesca, a autoridade arcebispal delegou a ampla zona marítima comprendida entre o cabo Silleiro e a punta de Aguiño á Confraría do "Corpo Santo" de Pontevedra, quedando O

Vinilo

Bar de copas e conciertos
Rúa da Praza OGROBE

Grove de cheo nesta xurisdicción, chamada tamén a “ Dos Vicarios “. Isto dou lugar a unha chea de conflitos causados porque estes pobos mariñeiros, especialmente O Grove, que era o máis importante en todo o relacionado coa pesca, non asumía as novas normas, duras e abusivas, que o prexudicaban notoriamente en beneficio de Pontevedra.

Debuxo de Dornas - Autor

Entre estas normas, propias do sistema daquel tempo, impostas pola Confraría do “ Corpo Santo “, estaban: a facultade que tiñan da vixilancia do descanso dominical, co conseguinte apresamento dos barcos e aparellos dos infractores; a exclusiva de curar, salgar, arencar e resalgar o peixe; a fabricación de saín; fornecer cercos e secadas; cargar e descargar; a obriga de tódoos mareantes e pescadores do Salnés de vender o peixe en fresco en Pontevedra, baixo pena de requisa dos barcos e aparellos e de prisión. E todo isto sempre en beneficio de Pontevedra.

Todo isto dou lugar a unha serie de preitos que se sucederon ó longo de moitos anos, xa que O Grove, que tiña a súa vida no mar, resultaba realmente moi prexudicado.

O primeiro preito contra “ Os Vicarios “ data do ano 1506, e foi polos dereitos da “ salga “, “ resalga “ e polo “ dereito de visita “, e durando moito tempo. Así, no ano 1602, o Adelantado Maior do Reino de Galicia, tomando cartas no asunto, comunicoulle ó Alcalde e ó Rexemento de Pontevedra para que non puxeran impedimento á descarga de peixe traído de O Grove e doutros lugares da ría para mandar a Castela, dato que confirma o gran desenrolo que había xa na industria da salgazón e do escabechado nos séculos XVI e XVII.

Á parte da sardiña e da pescada, cabe destacar nesa época a abundancia de polbo nas augas grovenses. Tanto é así que tivo que ter unha regulamentación especial para a súa captura, non pola cantidade de polbo que se pescaba, senón polo dano que se facía aos fondos mariños e polo tanto ó

ecosistema. As artes empregadas naquel tempo eran os cercos as rañas e as poteras, sendo os cercos e , en menor medida as rañas, os que máis dano facían sobre o fondo, polo que estas dúas artes se prohibiron nunha distancia dunha milla da costa.

A importancia que tiña a pesca do polbo era tal que no último tercio do século XVIII saíron de O Grove máis de 50 toneladas para Portugal e Castela, que eran os principais mercados.

PRIMEIRA METADE DO SÉCULO XVIII (RESUMO)

A partir do reinado de Felipe V, tivo lugar a modernización e europeización de España. No referente ó mar as reformas foron levadas adiante polo Marqués de la Ensenada, ministro de Mariña que, entre outras, creou o Consejo del Almirantazgo e, por conseguinte, a Célula de Matriculas del Mar e a Real Única Contribución. Con isto empezou

a coñecerse mellor a vida mariñeira, tanto a comercial como a social, e polo tanto tamén O Grove, saíndo así á luz uns datos que, aínda que seguramente aproximados, teñen a súa importancia para coñecer a evolución deste sector referentes a O Grove:

Mariñeiros matriculados.....	142
Dornas.....	89
Traficantes de congro e polbo.....	1
Traficantes de polbo.....	3

Noutros datos posteriores: “Estado presente de la matrícula de Marina de 1754, recollida polo P. Sarmiento é”:

Porto	Xente total	Embarcación
Vilaxoán	28	2
Carril	133	20
Vilanova	79	13
Fefiñanes	36	6
Cambados	43	9
Sto Tomé do Mar	63	9
Grove(S,Martín)	183	36
Portonovo	168	25

Cifras estas bastante ilustrativas da principal actividade laboral de O Grove nesa época e comparativa con algúns pobos da mesma zona

Teléf.: 986 731 956

O GROVE (Pontevedra)